

Het IKV is hier weer zijn tijd vooruit, het zoekt samenwerking met de NOVIB, hetgeen betekent dat men het konflikt tussen de supermarkten gaat objectiveren door het te beschouwen vanuit het gezichtspunt van de Derde Wereld. Het leek mij dat de hoorgroep van de Wereldraad nog niet ver genoeg was om dit helemaal te kunnen begrijpen, al had ik wel het gevoel dat enkele leden hun kruut droog hielden tot een betere gelegenheid."

Prof. dr. M. A. Maurice: nu haast maken met „kernwapens de wereld uit”

„Ik woonde niet de hele hoorzitting bij, maar wel een groot deel. Ik zal een aantal persoonlijke indrukken weergeven die ik opdeed bij het luisteren naar wat in de hoorzitting naar voren werd gebracht. Ik heb ze nog niet tot een afgeronde mening geordend. Gesprekken met anderen over de uitkomsten van de hoorzitting heb ik ook nog nauwelijks gevoerd.

Bedacht moet worden dat de opzet van de bijeenkomst als een hoorzitting betrekkelijk nieuw was voor de Wereldraad van Kerken. De leden van de hoorgroep behoorden (uit de aard van de zaak) tot bij de Wereldraad aangesloten kerken. Voor de getuige-deskundigen was dat natuurlijk niet noodzakelijk het geval: zij waren louter op grond van hun deskundigheid uitgenodigd.

Om goed te verstaan en om tegen de juiste achtergrond te kunnen zien wat door de verschillende sprekers (met name de getuige-deskundigen) werd betoogd, was het zeer gewenst te beseffen namens wie zij spraken: zichzelf, hun regering, een actiegroep, een bepaalde kerk, of nog een andere groepering.

Als je trachtte, zo goed als mogelijk, niet vooringenomen te luisteren, als je kritische zin niet op voorhand liet verkeren in achterdocht en wantrouwen, dan moet de eerste indruk zijn dat werkelijk iedereen — en dat is onderkoeld geformuleerd — een kernoorlog wil voorkómen. Des te duidelijker werd dat het streven zich veiligheid te verschaffen door middel van deze bewapening een proces is geworden, dat — in een eerste formulering — (ook andere analyses, vooral op het punt van stuwende economische factoren, zouden verder moeten worden doorgespit) zijn eigen autonome gang gaat: het lijkt een proces dat nauwelijks beheersbaar, stop te zetten of terug te dringen is. Dat doet denken aan het verhaal van de tovenaarsleerling. Een naar bedoeling op veiligheid gericht beleid blijkt zo de ónveiligheid te vergroten en tot zelfvernietiging te moeten leiden.

Vrijwel iedereen was wel bereid dat *krankzinnig* te noemen. Nog anders gezegd: de, laat ons even aannemen, oprechte pogingen zich te verdedigen tegen de andere natie (de *veronderstelde* vijand) heeft ten slotte een gemeenschappelijke nieuwe vijand opgeleverd: *de bewapening zélf*. Dit komt in een nog veel schriker licht te staan, als je bedenkt dat in velerlei ánder opzicht de ontspanning tussen Oost en West zich tóch wel heeft doorgezet, zij het heel langzaam en mondjesmaat: de handelsbetrekkingen en kulturele contacten — en daarmee de wederzijdse beïnvloeding — zijn in de loop van de jaren duidelijk intensiever geworden. Misschien biedt juist dit inzicht mogelijkheden om uit de patstelling te geraken, en de ontwikkelingen (op het laatste moment, zo zeggen velen) een keer-ten-goede te geven. Tijdens de hoorzitting werd hierover, zij het in iets ander verband, niet onaardig het volgende opgemerkt: **zoals in vervlogen tijden steden en kleine staatjes hun veiligheid tegenover een gemeenschappelijke vijand verhoogden door zich te verenigen, zó zullen we ons nu — en met méér recht en zin dan ooit — tegenover deze nieuwe vijand, de bewapening zélf, moeten verdedigen door ons te verenigen, door óver de grenzen van de traditionele blokken heen de handen inéén te slaan.**

Daarin zou wel eens een niet onbelangrijke taak kunnen liggen voor met name de kleinere landen in Oost- en West-Europa.

Nog een paar opmerkingen in telegramstijl:

— 't gesprek tussen vertegenwoordigers van Oost en West heeft een nogal „technisch-koel” karakter. 't Gaat tussen routiniers: de deelnemers kennen elkaars standpunt kenmerkend maar al te goed;

— ondertussen gaat de verticale én horizontale proliferatie dóór;

— wat de laatste betreft: door sommigen uit de Derde Wereld wordt met zoveel woorden gesteld dat zij zullen streven naar het bezit van kernwapens „om veiligheidsredenen”, zolang die in de wereld door ánderen („potentiële vijanden”) in bezit worden gehouden of worden aangemaakt. Ook dít gegeven benadrukt nog eens de noodzaak om háást te maken met „kernwapens de wereld uit”.

Er zijn een paar (niet zo héél veel...) voorstellen gedaan die bedoelen een proces op gang te brengen dat ten slotte radikaal uit de gevarezone zal moeten leiden.

Naast het bekende onderhandelen (waarop velen niet meer hun eerste hoop gevestigd hebben...) moeten genoemd worden: het IKV-voorstel, dat hier nu maar beschreven wordt als „(in eerste instantie:) beperkte, eenzijdige stappen”, het overigens niet nieuwe voorstel van mevrouw Forsberg om alle ontwikkeling en beproeving van nieuwe wapens nu onmiddellijk stop te zetten, om „de situatie te bevriezen”.

Eén en ander kan worden ondersteund of zelfs „afgedwongen” door massale demonstraties tegen de kernwapens (waarover Olof Palme opmerkte, dat zij méér gezond inzicht laten zien dan de critici van zulke demonstraties tonen te bezitten).

Wel moet ervoor worden gewaakt dat de verschillende initiatieven niet tegen elkaar worden uitgespeeld. Zoveel mogelijk moeten zij als elkaar aanvullend worden beschouwd. Zo kan het IKV-voorstel een aktie worden voor de kleine landen, terwijl het Forsberg-voorstel vooral van toepassing is op de supermachten.

De Wereldraad heeft natuurlijk contacten met kerken uit álle landen. Daarom kan de Wereldraad een nieuw platform — náást dat van het regeringsnivo — vormen voor het zo noodzakelijke gesprek tussen Oost en West, Noord en Zuid. Daar kan in beginsel ook vrijer en opener gesproken worden dan tussen de regeringen — en de kerken kunnen elkaar bemoedigen en elkaar helpen de verscheidene regeringen eventueel onder druk te zetten.

Ten slotte:

Min of meer gemist heb ik:

— aandacht voor het eveneens grote probleem van de konventionele bewapening;

— een poging tot analyse van de factoren die, naast het overigens uit de hand gelopen veiligheidsstreven, een rol spelen in de bewapeningswedloop, zoals economische factoren;

— een poging tot explicitering van bijbelse notities over mens en schepping die in de beoordeling van de situatie en als richtlijn voor toekomstig handelen van belang kunnen zijn. In de slotboodschap worden dergelijke noties trouwens wél aangemaakt."

Ds. L. Ringnald: „Ethisch ontoelaatbaar”

Ook in 1948 vergaderde de Wereldraad van Kerken in Amsterdam. Bij die gelegenheid zei *Foster Dulles* dat christendom betekent een kiezen tussen het goede en het kwade, en voor hem was het kapitalistische systeem van de vrije ondernemingsgewijze produktie het goede en het atheïstische kommunisme het kwade.

Alles heel simpel en overzichtelijk. Dat goed en kwaad in deze wereld door elkaar heen liggen, bracht hij niet in rekening en dan wint de sterke het, gegarandeerd! Hij kwam in botsing met *Hromadka* die het christen-zijn

